

נתיבות ישיבה

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי לב
ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול חוצב
להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

נח תשפ"ד
שנה ו' • גליון רס"ח

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של
רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של
תורת רבינו - נא להתקשר למספר:
EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס:
1-718-705-8608

**חדש!
אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים
רח' שחל 5, בני ברק
טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

נח תשמ"ט

"דרך ארץ ומידות טובות קדמה לתורה"

ה	כבוד עצמו - תכונה טבעית של האדם
ו	הקב"ה גמל לבני נח מידה כנגד מידה
ז	ביאור ענין מאמר הקב"ה 'נעשה' אדם
ח	הלימוד מזה - דרך ארץ וענווה
ט	להחדיר אמונה זה פיקוח נפש
י	חשיבות ידיעת מידותיו של הקב"ה
יא	ענין קרבנם של קין והבל
יב	איך מסתכלים בשמים על הידור מצוה
יג	דרך ארץ קדמה לתורה

שיחת התעוררות בעת המלחמה בעיראק (תנש"א)

הנהגת בני ישראל ובני תורה בימי מצור ומצוק

טז	מצבם של כלל ישראל לאחר החורבן האחרון
טז	הקשיים בשנים האחרונות
טז	מצב המלמדים ומוסדות החינוך
יח	הסכנה המרחפת על הישוב בארץ ישראל
כ	עם מצב הסכנה של הכלל ישראל מעורר לתשובה ולתפילה
כא	חובת התפילה קודם הצרה
כא	טעם הקושי להתפלל

- כב התשובה הנדרשת בשעה זו
- כד דרך ההשתמשות בשפע מן השמים
- כו ההתעוררות לתשובה נדרשת מאתנו
- כו לעורר זכות על ישראל
- כו דרכי ההתעוררות

נה תשמ"ט

"דרך ארץ ומידות טובות קרמה לתורה"

אפילו כשאיש אינו רואהו. זהו התנהגות של אדם מושחת, 'דאס איז שוין אַ פארדארבענער מענטש' כי התנהגותו הוא נגד טבע האדם.

האדם מטבעו מתבייש לא

להיות לבוש. אין זה רק ענין של בושה, שהאדם מתבייש מאחרים לעמוד בלא מלבוש, אלא שמטבעו האדם מתבייש גם בפני עצמו להסתובב בביתו בלי בגדים.

השי"ת ברא את האדם עם

הרגש זה שיכבד את עצמו, שיתן האדם הכבוד לגופו, ולכן יש בתוך האדם הרגש לכבד את גופו. אדם מהשורה, אַ נארמאלער מענטש, גם כשנמצא לבד ואין איש רואהו מכבד את גופו, ורוצה להתלבש ולכסות גופו בבגדים, 'ער וויל באקליידען דעם גוף'.

אם לאדם לא מפריע שנותן רשות

לעצמו לא להיות לבוש, און ס'הארט איהם גארנישט, עליו לדעת שהוא אדם שפל ביותר, 'אז ער איז זייער אַ געפאלענער מענטש, שנפל לדרגה שהוא עוד

וַיִּקַּח שֵׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשְּׂמָלָה וַיְשִׁימוּ עַל שְׂכָם שְׂנִיָּהִם וַיִּלְכוּ אַחֲרָנִית וַיִּכְסּוּ אֶת עֵרֹת אַבְיָהֶם וּפְנֵיהֶם אַחֲרָנִית וְעֵרֹת אַבְיָהֶם לֹא רָאוּ (בראשית ט, כג).

וברש"י, ויקח שם ויפת, אין

כתיב ויקחו אלא ויקח, לימד על שם שנתאמן במצוה יותר מיפת, לכך זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו, שנאמר (יחזקאל ט) אתן לגוג מקום שם קבר.

כבוד עצמו - תכונה טבעית של

האדם

השי"ת הכניס בטבע האדם

תכונה זו שיכבד את עצמו, ואפילו גוי פשוט משיג ענין זה, אפילו אַ פראסטער גוי פארשטייט אויך, וזהו הרגש טבעי, ס'איז אַ נאטורליכער הרגש, שהכניס השי"ת בכל אדם.

זהו הענין שהאדם מכסה את

גופו. ורק אדם גס ביותר, זייער זייער אַ פראסטער מענטש, ירשה לעצמו לא להיות לבוש

'אתן לגוג מקום שם קבר'. שבני יפת יזכו לקבורה.

פחות מהרגש הטבעי שהקב"ה חנן באדם.

ובנוסף פירש רש"י, 'זחם שביזה את אביו נאמר בזרעו' (ישעיה כ), מה שיקרה כשיכבוש סנחריב את מצרים 'כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גלות כוש, נערים וזקנים ערום ויחף' וגו'. מאחר שמצרים וכוש הם בני חם, ולפי שביזה את אביו, מידה כנגד מידה יבוז את בניו באופן זה, שלא יהיה להם מקום קבורה, ויגרשו אותם ערומים ויחפים.

יתכן שאדם זה ישמור תורה ומצוות. אך הוא אינו בכלל 'אדם', 'אבער ער איז נישט קיין מענטש', ועל אף שהוא שומר תורה ומצוות, 'אַ פרומקייט האט ער אין זיך', אבל אין בו הרגש רגיל של אדם, 'אבער ער האט נישט קיין נארמאלער הרגש פון אַ מענטש'.

כשהאדם מתכסה בבגדים, בזה הוא מכבד את עצמו.

הקב"ה גמל לבני נח מידה כנגד מידה

ביאור ענין מאמר הקב"ה 'נעשה' אדם

ברשת בראשית נאמר שהשי"ת ברא את הבריאה בששה ימים, וביום השישי ברא את האדם. בשעת בריאת האדם נאמר בתורה תוספת לשון שלא נאמרה בשאר חלקי הבריאה, שנאמר (בראשית א, כו), 'ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו'.

וזה מה שהיה אצל שם. שם לא היה יכול לסבול את הביזיון שנעשה לאביו נח והלך לכסותו. ומידה כנגד מידה כיבדו השי"ת, מאחר שכיסה את אביו בלבוש, שהיא כבודו של האדם, נתן לו הקב"ה מצות ציצית.

הלשון 'נעשה' משמע כאילו היה עוד שותף במעשה בראשית. אך חלילה לומר כן. זהו כפירה ואפיקורסות לומר שהיה שותף במעשה בראשית.

עוד פירש ברש"י, שיפת השתתף גם הוא במצוה זו כמו שם אחיו, אך בתחילה לא בערה בו כבוד אביו כל כך, 'ס'האט נישט אזוי געברענט ביי איהם דער כבוד פון טאטען'. ועליו פירש רש"י שזכה לקבורה לבניו, שכתתקיים מלחמת גוג ומגוג נאמר (יחזקאל לט),

בו שהוא אדם חכם ומלומד, אָ געלערענטער קלוגער מענטש, ואז ישמע לקולו. אבל אם באותה שעה יעמיד את עצמו בענווה באופן שאינו יודע ואינו מבין כלום, בוודאי לא ישמע האפיקורס לדבריו.

ואם יבוא אחד וישאל שאלה, שעומד לפניו אפיקורס, ומנגד עומד צדיק גדול שבירו להחזירו לאמונה, אבל כדי להביאו לאמונה עליו להתלבש בבגדים נאים ולהראות את חכמתו וידיעותיו. וכשישאלו איזה דבר, עליו להשיבו באופן של 'משיב כענין'.

אך אם אמר יאמר האדם, הלא אני חושש שאם אשיב לו כענין אגיע לגאווה, והלא אמרו חז"ל (ברכות ד.), 'למד לשונך לומר איני יודע'. וכשיִרְאֶה את ידיעותיו יש בזה ענין של גאווה, ואם יתלבש באופן מכובד יש חשש אולי יבוא לידי גאווה.

אך זה פשוט, שאם יתלבש באופן שאינו מכובד, ויאמר על כל דבר שאינו יודע, לא יוכל להשפיע כלום על האפיקורס.

והאדם שואל מה מוטל עליו לעשות.

רש"י פירש בשם חז"ל, 'אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות'. לפי שבלשון 'נעשה אדם' יש מקום לאפיקורס לתלות דברי האפיקורסות שלו, אעפ"כ 'לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענווה, שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן'.

הלימוד מזה - דרך ארץ וענווה

הקב"ה רצה ללמד את בני ישראל דרך ארץ ומידת ענווה, שהגדול ישאל בעצתו של הקטן, ולעשות רק בהסכמתו, 'ואם כתב 'אעשה' אדם, לא למדנו שהיה מדבר עם בית דינו, אלא עם עצמו', ואז לא היה מתאפשר ללמוד את הלימוד של דרך ארץ ומידת ענווה.

והיה אם תעלה השאלה, מה יותר חמור, לעבור על איזה שהוא מידה או שהשני ישאר אפיקורס. הרי אין שום שאלה בזה, לא על פי דין ולא על פי שכל. כי כשרואים יהודי שמגיע חלילה לאפיקורסות, יש חובה להצילו שלא יבוא לאפיקורסות. ובשעה זו צריך האדם להראות לאפיקורס שהוא אדם מלומד, אדם חכם ומלא מדע, כדי שהאפיקורס יכיר

האדם יִרְאֶה את כוחו וגדולתו וכדומה כדי להציל את השני, בזה אין שום מקום לספק, כי הלא כל התורה כולה נדחית מפני פיקוח נפש, והאדם צריך לעשות מה שבכוחו כדי להביא את הזולת לאמונה.

חשיבות ידיעת מידותיו של הקב"ה

"ס'איז אַ לימוד אין די תורה, פונקט ווי מ'דארף וויסען אז ס'איז דא איינער און אַ צווייטער איז נישטא, ס'איז דא איין כביכול. דארף מען וויסען ווי ווייט אַ מענטש קען משיג זיין מידותיו של הקב"ה, דארף ער וויסען ווער דער איינער איז."

יש כאן לימוד בתורה, שכמו שהאדם צריך לדעת שה' אחד ואין שני, יחד עם זה צריכים לדעת מה הם מידותיו של הקב"ה. כמו שצריכים לדעת שיש אחד ואין שני, כך צריכים לדעת 'מיהו' האחד, 'ואס דער איינער איז'.

לכן יצא משפטו של החכמה העליונה כביכול, שאף אם יהיה לאפיקורסים ולמושחתיים, 'פארדארבענע מענשטען', סמך להביא ראייה לאפיקורסות שלהם, למרות זאת כדאי הוא הדבר כדי

להחדיר אמונה זה פיקוח נפש

אך האמת היא שאין כאן שום מקום לשאלה, וזהו שאלה של עם הארץ, 'ס'איז אַ שאלה פון אַ עם הארץ. הלא מדובר כאן בפיקוח נפשות, כי להוציא אדם מאפיקורסות זהו ענין של פיקוח נפשות, ואיך אפשר לדון על ענין של גיאות וענווה, הלא צריכים להציל את האדם שלא יבוא לאפיקורסות.

למה הדבר דומה, כשרואים אדם נופל למים, וכדי להצילו צריכים לדעת לשוט היטב, ואז יאמר אחד שאינו רוצה להראות את כוחו שיודע לשוט היטב בנהר כדי שלא יבוא מזה לידי גאווה, ועל ידי כן יטבע השני, הלא הוא רוצה, 'איז ער דאך אַ רוצח'!!!

אלא שלפי זה יש להבין, כי הלא ענין זה מפורש בפסוק שהשי"ת אמר 'נעשה אדם' בלשון רבים, והטעם הוא שאע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענווה, שהגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן. ויש להבין הענין.

והביאור בזה הוא, שכשזה נוגע הלכה למעשה, אם

מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו. ומזה נמשך מה שנמשך, שקין הרג את הבל.

הטעם מה ששעה ה' רק לקרבנו של הבל, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, פירש"י, שקרבנו של קין היה מן הגרוע ולא מן הטובים. ויש גירסא בדברי רש"י, מפרי מאיזה שבא לידו לא טוב ולא מובחר, והיינו שלא בחר דווקא בגרוע, אלא שלא בחר בטוב ביותר בשדהו, אלא שהביא קרבנו ממה שעלה בידו, ומחמת זה ואל קין ואל מנחתו לא שעה.

הבל לעומתו הביא קרבנו מן המשובח שבצאנו, ומחמת כן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. ופירש רש"י, שירדה אש ולחכה מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה.

לשון הפסוק אינו וישע ה' אל מנחתו של הבל, אלא וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, שהשי"ת קיבל גם את הבל וגם את מנחתו. וכן נאמר גם אצל קין, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, שגם אל קין וגם אל מנחתו לא שעה.

והפועל יוצא ממעשה זה היה מה שהרג קין את הבל.

שאותו אדם שאינו אפיקורס - שמאמין שה' אחד ואין שני, שיהיה לו את ההכרה הברורה מה הם מידותיו של הא-ל אחד.

"ס'אין חשוב'ע אז דער מאמין זאל וויסען 'ווער' דער איינער איז, חשוב'ער ווי דער אפיקורס דער פארדערבענער זאל האבען אַ סמך צו זיין אפיקורסות".

הלימוד מה הם מידותיו של הקב"ה, הם ענווה ודרך ארץ, שלא יעשה מעשה בלי להימלך בקטנים ממנו, ובלי הסכמתם, אפילו אם הם קטנים ממנו.

ענין קרבנם של קין והבל

בפרשת קין והבל, כשהביאו קין והבל הקרבנות, נאמר שקין התעורר להביא קרבן לה', כמו שנאמר (בראשית ד, ג), ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. ונאמר (שם ד), והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן, שגם הבל התעורר להביא הקרבן, וכמו שנאמר גם הוא, שהביא הקרבן השני.

ונאמר שם וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל

איך מסתכלים בשמים על הידור מצוה

כל החטא של קין היתה החיסרון בהידור מצוה, שקין הביא את קרבנו מן הבא בידו, וזהו המצוה. ואילו הבל הביא מבכורות צאנו ומחלבהן, דהיינו 'הידור מצוה'.

והנה הענין של הידור מצוה הוא הוא מצוה מדרבנן, ויש לו אסמכתא מהפסוק 'זה א-לי ואנא' (שמות טו, ב). אבל בשמים מסתכלים על חסרון ההידור מצוה באופן אחר, שההבדל בין מי שמקיים מצוה בלא הידור למי שמקיים המצוה בהידור הוא, 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעו'.

הבל היה לו הרגש שכשמביאים קרבן לה', מביאים את הקרבן מהחלק הטוב ביותר. והרגש זה יש בו הבדל גדול כלפי שמיא בקיום המצוה, 'דאס איז אזא חילוק וואס באדייט אין הימעל', כי קרבנו של הבל נתקבל, ולא רק שנתקבל קרבנו של הבל, אלא שהבל בעצמו נתקבל, 'וישע ה' אל הבל" ואל מנחתו. ואילו קין שלא דקדק להביא קרבנו דווקא מהחלק הטוב, נאמר עליו 'ואל קין ואל מנחתו לא שעו'.

התורה מבארת לנו ענין זה, התורה נותנת לנו ציורים ומשלים, 'די תורה גיט אונז ציורים, משלים, כדי שנדע כלפי שמיא איך מסתכלים בשמים על מידת דרך ארץ שיש בפנימיות לבו ומוחו של האדם, באיזה אופן ניגשים לעניני דרך ארץ וכבוד, 'ווי אַ מענטש רעכענט זיך מיט ענינים פון דרך ארץ, מיט ענינים פון כבוד'.

לפעמים יכול האדם לדמות שאפשר לזלזל בענין של כבוד המצוה, כי אין זה רק הידור מצוה או מידת חסידות, והיא רק לפנים משורת הדין, ומה בכך שלא קיים הענין על פי חסידות ולפנים משורת הדין.

אך אנו רואים שעל ידי מדת החסידות של שם, זכו בניו למצות טלית וציצית. ועל ידי הרגש של שדרך ארץ של יפת, זכו בניו שבשעת מלחמת גוג ומגוג יזכו לקבורה. ועל העדר מידת דרך ארץ של חם, נעשו בניו שמלך אשור הולכים לגלות ערומים ויחפים.

האדם צריך להבין ולדעת ולנטוע בתוכו, 'אַ מענטש זאל פארשטיין און וויסען, איינפלאנצען אין זיך, שיהיה בו

אך אם האדם מדמה שהוא נכנס לזמן, ויכול הוא לדלג על הענין של 'דרך ארץ קדמה לתורה', לא יקנה כלל התורה, 'וועט עס בכלל נישט גיין'.

למה הדבר דומה, לאחד שהולך לשמחת נישואין, ולשם כך מתלבש בבגדים נאים, אבל לרחוב הוא יוצא ללא מנעלים וללא פוזמקאות לרגליו, 'אהן זאקען און אהן שייך', הרי עדיף שלא יגיע לחתונה, ואם כבר יגיע לשם יגיע כשוטה.

כמו כן, אם אין לאדם את השער ואת היסוד, שאינו הולך בדרך שהשי"ת ציווה אותנו מהו דרך התורה לא יצליח בתלמודו. מי שנכנס ללא דרך ארץ יצא ללא תורה וללא דרך ארץ, שכן 'דרך ארץ קדמה לתורה'.

הענין של דרך ארץ הוא כך, 'דרך ארץ' הכוונה להחשיב את כבודו של הזולת, וגם להחשיב את כבוד עצמו. כשבחור נשכב לישון בחדרו, הרי הוא מסתובב במכנסיים קצרות, וכך הוא יושב ומדבר ומסתובב, לבחור זה אין כאן מקומו כלל, 'איז זיין מקום נישט דא אינגאנצען', לפי שהוא מגיע ללמוד תורה ללא דרך ארץ, ללא כבוד לעצמו.

הרגש של מידת דרך ארץ וענווה, ולדעת שמידות אלו המה מידותיו של הקב"ה. ולכן כדאי שיאמר בתורה דבר ה' בלשון 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו', אף שעל ידי כן יהיה לאפיקורסים מקום לטעות, ויהיה להם סמך לאפיקורסות שלהם. כל זה כדאי בלבד שהמאמין ילמד מזה מהו המעלה הגדולה בשמים של מידת ענווה ודרך ארץ.

דרך ארץ קדמה לתורה

מגיעים לישיבה ללמוד תורה, בתחילת הזמן. וחז"ל אומרים לנו, 'זאגען אונז די חז"ל', מהו הכניסה לתורה, מהו השער לתורה. השער הוא 'דרך ארץ קדמה לתורה'.

אם האדם נכנס דרך השער שצריכים להיכנס דרכה, יכול הוא להיכנס לתורה, ובתקופה שמגיע ללמוד תורה, יוכל לקנות בזמן זה ובתקופה זו מה שצריכים לקנות, 'וועט ער ארויס נעמען פון דעם זמן און פון די תקופה פון די תורה וואס ער דארף ארויס נעמען', ויכנס התורה לליבו ומוחו.

על האדם להתנהג מתוך דרך ארץ, לתת כבוד לזולת, לתת כבוד לרבו, לתת כבוד לאביו ולאמו, לתת כבוד לחבירו, וגם לתת כבוד לעצמו.

כשבחור מתיישב לאכול ללא דרך ארץ, אין לו דרך ארץ וכבוד לעצמו. ומי שאין לו ההשגה לתת כבוד לעצמו, אינו בכלל אדם, 'איז ער נישט קיין מענטש אנגאנצען'.

אנו נכנסים עכשיו לזמן חורף של שנה מעוברת, 'זמן' שיש בתוכה ששה חדשים. כולנו נאספנו לכאן עם רצון והכנה לרכוש קניני התורה, וצריכים להיזהר קודם כל בהקדמה לתורה 'דרך ארץ' ומידות טובות.

ואם ישאל הבחור היכן מבואר שאסור לנהוג כך. אך צריך הוא לדעת שגם אצל קין לא נתפרש בשום מקום שכשמביאים קרבן שלא יהיה הקרבן באופן מן הבא בידו מנחה לה'.

דרך ארץ 'קדמה' לתורה היינו שענינים אלו אינם צריכים להיות מפורשים בתורה שצריכים לנהוג כך וכך. ענינים אלו אינם צריכים להיות מפורשים בתורה, כי מי שאין לו ההרגש והדעת להבין בעצמו מהו דרך ארץ, אין לו שום קשר ושייכות להקדמה של תורה. ומי שנכנס לתורה ללא ההקדמה אליה, ברור שלא יצליח בדרכיו.

נתיבות ישיבה

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי לב
ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול חוצב
להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקללה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

התעוררות בעת מלחמה תשפ"ד
שנה ו' • גליון רס"ט

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

**חדש!
אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים
רח' שחל 5, בני ברק
טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

שיחת התעוררות בעת המלחמה בעיראק (תנש"א)

הנהגת בני ישראל ובני תורה בימי מצור ומצוק

בני ישראל באותם ארבעים וחמש שנה.

בלי שום ספק שבשמים עשו פעולות אלו רושם גדול, מה שהתחזקו והתעלו בשמירת המצוות ולימוד התורה, ובאחריות למצבם של כלל ישראל ברוחניות ובגשמיות.

זהו המצב בכל השנים שלאחר החורבן, עד לתקופה האחרונה.

הקשיים בשנים האחרונות

בשנים האחרונות קדרו ונתעבו העננים מעל שמי היהדות, 'האבען זיך וואלקענעס צוזאמען גענומען אויפען אידישען הימעל'. מצב זה קורה כבר זה כמה שנים. כל מיני צרות פוקדות משפחות, צרות איומות, 'שרעקליכע צרות'. צרות בהרבה משפחות שאיש אינו יודע עליהם, ואי אפשר לספור אותם ואין מספרים עליהם.

אלפי יהודים, אבות ואימהות מסתובבים ברחובות עם

...אפילו כשנמצאים אלפי מייל רחוקים מהצרה ומהסכנה, אין זה סותר. אם נחסר בהרגשיו של צרת הזולת, יש בזה ממידת האכזריות.

מצבם של כלל ישראל לאחר החורבן האחרון

המצב של כלל ישראל בארבעים וחמש שנה האחרונים - לאחר החורבן של הכלל ישראל היתה, שמצד אחד היה הארת פנים גדולה וסייעתא דשמיא גדולה ששררה עלינו, הן ברוחניות והן בגשמיות של כלל ישראל.

המחנה של יראי השם התרבה, והריבוי היתה הן בכמות והן באיכות. בכל שנה התווספו עוד מוסדות חינוך, ישיבות וכוללים.

יחר עם זה היתה גם השפעה גשמית, הרחבות בגשמיות אצל יראי ה' גדלה משנה לשנה, וכלל ישראל החזיקו בכל מוסדות התורה ובכל מוסדות החינוך ובכל מוסדות הצדקה והחסד שהקימו

הכלל ישראל, והם אותם שמחזיקים את כלל ישראל בתורה ובאמונה.

אילו לא התקיימו מוסדות תורה וחינוך בישראל, ורק היה החינוך שנותנים האב והאם בביתם בלבד, לא היתה תקומה קיום לכלל ישראל. רק בזכות אותם היחידים, אנשים מורמים מעם, שלקחו על עצמם העול לייסד מוסדות החינוך, חדרים ותלמודי תורה, ומוסדות חינוך עבור בנות ישראל, ובזכות המחנכים, אנשים מסורים בלב ונפש, אנשים מוכשרים ומלומדים בחכמת החינוך, רק בזכותם יש עתיד לכלל ישראל, 'א דאנק די מענטשען האלט זיך דער עתיד פון כלל ישראל'.

עד היום היתה מנת חלקם של המחנכים בפרנסה על ידי הדחק. רק מחמת מסירות נפש לה' ולתורתו ולעמו עמדה רצונם וליבם של אותם המלמדים, וליבם של מייסדי מוסדות החינוך, שבחרו לחיות במצב של לחם לחץ, לחיות חיים קשים, מתוך צמצום גדול.

"בחסדי ה' האט זיך געשאפען אַ מחנה אין דעם כלל

לבבות נשברים חסרי שמחה, 'אומצופרידען, צובראכענע הערצער'. ואף שעל פניהם נראה שהם שמחים, אך ליבותיהם לבבות נשברים וקרועים מחמת הצרות שפוקדים אותם בדי אמותיהם, בכל מיני צרות.

מצב זה שורר כבר זה כמה שנים, מצב שאינו נשמע בחוצות, ונוגע הן בתפוצות בבתי ישראל, והן בארץ ישראל.

לאחרונה בחודשים האחרונים ניתוסף גם הקושי במצב הגשמי, המצב בפרנסות של הכלל ישראל בתפוצות, שיש בהם קשיים גדולים, 'סיגייט מיט גרויסע שווערעקייטען'. רחמנא ליצלן כמה בעלי בתים אנשים חשובים ירדו מנכסיהם, ונהפכו לנצרכים לקופת הצדקה. וגם אצל אחרים מצב הפרנסה דחוק, והם מלאים בספיקות מה יולד יום, איך יוכלו להמשיך בדרכם.

מצב המלמדים ומוסדות החינוך

יחד עם זה גם מוסדות התורה והצדקה סובלים הרבה. מלמדים שייחדו וקידשו את חייהם לחנך ילדי ישראל לתורה. מלמדי תינוקות שעליהם עומד העתיד של

מורמים מעם, מסורים לה', לתורתו ולעמו, שנכנסו ולקחו על עצמם עול זה להתעסק בחינוך, לחנך את ילדי ישראל לתורה ולאמונה.

מחנכים אלו לא ציפו לכבוד עבור ענין זה, כי

בעולם לא נותנים כבוד למלמד דרדקי בני שש ושמונה ועשר שנים. מלמד אין לו סיפוק כמו אלו שמחדשים חידושי תורה, וגם אין לו שאיפה ש'השטעלע' שיש לו תתגדל או תתרחב.

כמה מסירות נפש, כמה רוממות הנפש יש במלמדים אלו, מהיום שהם מגיעים להחלטה לעסוק בחינוך, מפקירים מעיקרא כל מה שהאדם שואף אליו בימי חייו, הכל כדי להחזיק את בני ישראל בתורה ובאמונה. אשרי להם, עין לא ראתה אלוקים זולתך שחרם של מלמדים אלו.

המלמדים הללו, בשעת השבר ששורר לדאבוננו בחודשים האחרונים בבתי ישראל, בדחק הפרנסות, מסירות נפשם של המלמדים גדולה פי כמה וכמה.

עננים קודרים נמצאים מעל שמי היהדות, למשפחות בישראל יש צרות, צרות שאי

ישראל, יונגעלייט מורמים מעם, מסורים לה' ולתורתו ולעמו, וואס זענען אריין געגאנגען און זיי האבען אויף זיך גענומען דעם עול, אריין צוגיין אין חינוך, מחנך זיין אידישע קינדער לתורה ולאמונה."

"כבוד האבען די מלמדים נישט עקספעקטעד, אין די וועלט גיט מען נישט קיין כבוד אַ מלמד פון אכט אדער צעהן אדער זעקס יעריגע קינדער. דער סיפוק פון מחדש זיין חידושי תורה האט נישט אַ מלמד. דער קוק אז זיין שטעלע זאל ווערען העכער אדער גרעסער און ברייטער האט ער נישט".

"וויפיהל מסירות נפש, וויפיהל רוממות הנפש ליגט אין די מלמדים. אין דעם טאג וואס זיי זענען מחליט אריין צו גיין אין חינוך, זיי זענען מפקיר מעיקרא אלעס וואס אַ מענטש שטרעבט אין לעבען, צו דערהאלטען אידישע קינדער לתורה ואמונה, אשרי להם, עין לא ראתה אלוקים זולתך דער שכר פון די מלמדים".

בחסדי ה' נבנתה מחנה בכלל ישראל, אברכים

העולם ניתנת לשונאי ישראל, ובעולם מתרבה השנאה לכלל ישראל.

לכן אין פלא שהעזות והחוצפה של השונאים גדלה מיום ליום, והחוצפה - במעשיהם כנגד בני ישראל, שהורגים בני ישראל, דם ישראל הופקר.

כעת לפני כמה חודשים נהיה מצב שאומות העולם מתגרות זו בזו, ולכאורה זהו ענין שאין לה שום קשר ושייכות לבני ישראל. מדינה אחת כבשה מדינה שניה, והעולם אינו מוכן לקבל מצב זה, לפי שהעולם יש לה כל מיני חשבונות ואינטערעסען, והעולם מסכימים להיכנס למלחמה בגלל זה.

אך כשמתבוננים בדבר עם קצת עמקות, 'קוקט מען איסעל טיפער', רואים שכלל ישראל מעורבים מאוד בענין זה, כי הכל מסתובב סביב כלל ישראל, 'אלעס דרייט זיך ארום דער כלל ישראל'. שאם יפקירו את בני ישראל יהיה שלום, וכך אומרים אומות העולם בגלוי, שאם יפקירו את בני ישראל יהיה שלום בעולם.

אומות העולם מתגרות זו בזו, והשנאה מאוחדת כנגד

אפשר לגלותם מהלב אל הפה. דחקות בפרנסה, ספיקות מה יולד יום, דחקות ודאגות בתוך השבט הנבחר של כלל ישראל - מלמדי התינוקות - השבט הנבחר של כלל ישראל.

הסכנה המרחפת על הישוב בארץ ישראל

על הישוב בארץ ישראל. בארץ ישראל הוקמה מדינה, אם זה היה כרצון חכמים או לא, יש ספק גדול בכך. אבל למעשה הוקמה המדינה. היו כמה צדיקים וגדולים שדעתם היתה שלא יתכן שיהיה מדינה של בני ישראל בשנות הגלות, לא יתכן דבר כזה, 'ס'איזו סתם נישט מעגלעך אזא זאך', כי היא נגד רצון ה'.

חכמים אלו למדו ענין זה מדברי חז"ל בענין של השלוש שבועות, והוכיחו כן מדברי חז"ל. והיו צדיקים וגדולים שהלכו בדרך אחרת.

בפועל, המצב בארץ ישראל היא שהשונאים מתרבים מיום ליום. עזותם של שונאים אלו גדלה מיום ליום, ואין לך שבוע שלא נופלים בה קרבנות. אנשים חפים מכל פשע, 'אומשולדיגע מענטשען'. ותמיכת

שם. הם אינם יודעים מכל זה מאחר שזה אינו נוגע להם.

אך כשמדובר על המדינה היהודית, הרי שמיום היווסדה ועד היום הזה, אין יום או לילה שכל מלכי אומות העולם אינם עסוקים בה. דאגותיהם של כל אומות העולם נתונה על מדינה זו, ודאגותיהם גדלים והולכים מיום ליום.

הלא דבר הוא, שכל העולם כולו מסתובב סביב כלל ישראל, הלא זהו יד ה', יד ה' איז עס', שכל החשבונות שיש בעולם, כל הענינים העולמיים שנפעלים, אללע וועלט'ס ענינים וואס טוהען זיך אָפּ, הכל נפעל סביב כלל ישראל. וזהו דבר פשוט שמשמים סובבו שהכל יסתובב באופן זה, כי לב מלכים ביד ה'.

בעת כולם רוצים להחריב את כל הישוב בארץ ישראל, שונאי ישראל חפצים להמשיך את השפיכות דמים והרציחות של הצורר היהודי, באותו האופן ובאותו הנוסח להמשיך את עבודתו, ואכן את הכלי משחית קיבל ממשרתיו ועבדיו, ואין אנו יודעים מה יולד יום.

בני ישראל. שני הצדדים שונאים את בני ישראל, אחד פחות ואחד יותר.

במשך הארבעים וחמש שנים האחרונות נוסדו בעולם כמה וכמה מדינות חדשות, קרוב לשמונים מדינות חדשות, ואין אנו יודעים כלל את שמותיהם. מדינות של שחורים ולבנים, שאין איש יודע מי הם ומה הם.

זה ברור, שהמדינה הקטנה ביותר בשטח שנתייסדה זהו המדינה שהוקמה בארץ ישראל, שהיא הקטנה ביותר בשטחה. אך מאידך, המדינה בארץ ישראל אינה יורדת מסדר היום של דאגותיהם של כל מלכי אומות העולם מיום היווסדה עד היום.

כשנשאל כל אותם המלכים והשרים על הנעשה בכל שאר המדינות שנוסדו, בוודאי שלא ידעו כלל על הקורה במדינות אלו. וכשיבקשו ממלך אחד שימנה את כל המדינות שיש באפריקא, לא ידע כלל ממדינות אלו, ויצטרך לשאול את היודעים מהו מהות מדינה זו וכמה אנשים מתגוררים בה, ומהו שמו של הפרעזידענט

עצם מצב הסכנה של הכלל ישראל מעורר לתשובה ולתפילה

יש כמה חשבונות שבהם אנו מתנחמים. יש ספק אם תפרוץ מלחמה, ואם תמצי לומר שתפרוץ מלחמה, אין זה מוכרח שהישוב שבארץ ישראל תיגרר לתוך המלחמה, ואם תמצי לומר שהישוב שבארץ ישראל תיגרר לתוך המלחמה, מאן יימר שהפועל יוצא יהיה לרעת ישראל, אולי הפועל יוצא לא יהיה באופן זה.

לכן ניגשים למצב זה מתוך ספק ספיקא, אולי ואולי. אך זהו טעות לחשוב כך, כי משמים מראים לנו שהכניסו את הכלל ישראל למצב זה של סכנה.

אמנם יש כמה צדדים שהכלל ישראל ינצל, ויש כמה ספיקות וצדדים. אבל עצם הדבר שכלל ישראל נכנסו למצב סכנה זה, הכוונה בזה היא שבשמים יש קטרוגים גדולים על כלל ישראל.

יש מידות של רחמים, ארך אפים, מתנת חינוך, זכות אבות, יש כמה חשבונות בשמים שמלמדים סנגוריא על כלל ישראל. אך כלל ישראל עומדת למשפט, שלעת עתה יש במרומים משפטים גדולים על הכלל ישראל.

מהו עבודתנו בשעה זו. כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות תענית ה"א), שכשבני ישראל נמצאים בעת צרה, 'מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הצבור'.

הרמב"ם (ה"ב) מבאר, שדבר זה מדרכי התשובה הוא שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן, וצריכים לשוב בתשובה ולהיטיב המעשים. ואנו צריכים להתפלל ולבקש מהש"ת שישלח לנו ישועה מצרה זו.

כדי שהמשפט יצא לטובתנו, מסתכלים עלינו משמים, 'קוקט מען אויף אונז', מה אנו עושים כדי להוציא לאור משפטינו. המשפטים על כלל ישראל גדולים מאוד, ובידינו להוציא לאור משפטינו.

יתכן שהימים ספורים הם, ויתכן שגם השעות ספורות, רק הא-ל יחיד ומיוחד יודע מה שיהיה, ואין מי שיודע מה עתיד לקרות.

בזמננו ההכנות למלחמות אינם נמשכים במשך חודשים, וגם לא במשך שבועות. מה שפעלו לפני שנים במשך כמה שנים

ואמרו במדרש (תהלים קלו), 'ענה ירמיה ואמר להם, מעיד אני עלי שמים וארץ, אלו בכיתם בכיה אחת עד שאתם בציון לא גליתם'. אילו היו בוכים כשהיו עדיין בציון וירושלים לא היו גולים לבבל. אילו היו בוכים בזמן, לא היו צריכים לבכות כעת.

ואמרו שם עוד, 'שם ישבנו גם בכינו. מלמד, שלא היה להם ישיבה משיצאו מירושלים עד שהגיעו לפרת. אמרו, אלהיהון של אלו רחמן הוא, וכיון שמסבירין לו פנים הוא חוזר ומרחם עליהם, שמא ישובו ויתחברו כלם ויקראו לאלהיהם ויעזרום ולא הועלנו כלום, לפיכך היו דוחקים אותם ומריצין אותם בעל כרחם, שנאמר (איכה ה, ה), על צווארנו נרדפנו וגו', ולכן הזהיר נבוכדנאצר לנבוזראדן שידחוק בבני ישראל שלא יוכלו להתבונן בדרכיהם ולשוב בתשובה.

טעם הקושי להתפלל

הסיבה שיש לנו לב כבד, שלבבות בני ישראל התקשו, 'וואס אידישע הערצער זענען פארהארטעוועט', ואין אנו מרגישים צרותיהם של ישראל, זהו מחמת 'השמן לב העם הזה',

נעשית כיום בזמן קצר. אמעריקא ניצחה ביפאן את המלחמה במשך שלושה ימים, למרות שנלחמו במשך כמה שנים ללא הצלחה, אך הניצחון היתה במשך שלושה ימים.

מהו מלחמה, 'וואס מיינט מלחמה'. מלחמה הכוונה דמעות ודם, 'טרערען מיט בלוט', אלמנות ויתומים. זהו המצב שאחינו ואחיותינו עומדים בו כעת בארץ ישראל. משפטים בעליונים, וסכנת מלחמה בתחתונים. דמעות ודם, 'טרערען מיט בלוט', אלמנות ויתומים.

העננים עלו והתאספו מעל שמי בני ישראל בשנים האחרונות, 'די וואלקענעס וואס האבען זיך פארזאמעלט אויפען אידישען הימעל אין די לעצטע יאהרען'. העננים עלו מעל בתי בני ישראל, יחד עם העננים החשוכים והקודרים מעל הישוב בארץ ישראל.

חובת התפילה קודם הצרה

בשעה שגירשו את בני ישראל מבבל, נאמר בפסוק (תהלים קלו, א), 'על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון'.

גזר משה רבינו על ישראל, באו ארבעה נביאים וביטלום, משה אמר וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב.

ובמהרש"א שם מבואר,

שהגזירה בזה היתה שמשה רבינו התנה בברכתו לישראל וישכון ישראל. רצונו לומר כשאתם עושין רצונו של מקום ותהיו קרויים ישראל, תשכנו בטח, כמו שנאמר וישבתם על הארץ לבטח. אבל בדד וגו', כשאין אתם עושין רצונו של מקום, כעין של יעקב שהוא עקב ורמיה, אז תהיו בדד, כמו שאמר ירמיה איכה ישבה בדד, בדד ישבתי.

ושם בגמרא אמרו, 'בא עמוס

וביטלה, שנאמר חדל נא מי יקום יעקב וגו', וכתיב ניחם ה' על זאת וגו'. משה אמר ובגוים ההם לא תרגיע'. שכשיהיו בני ישראל בגלות לא ימצאו שום מנוחה, 'בא ירמיה ואמר, הלוך להרגיעו ישראל'.

ומבארים המפרשים, שהדורות

הבאים לא היה בכוחם לקבל הדרגה של מידת הדין שהעמיד משה רבינו על הכלל ישראל, ולכן בדורות הבאים שלח השי"ת את הנביאים, שהדרישה מכלל ישראל תהיה

ושורשה בחטאים שלנו. החטאים שלנו טמטמו את לבבינו וטמטמו את הרגשותינו לאחינו בני ישראל, וטמטמו את הרגשותינו גם לגבי בני משפחותינו.

בנוסף, הא גופא חלק מהגזירה

מהשמים, למנוע מכלל ישראל לחזור בתשובה, ודבר זה הבין נבוכדנאצר.

התשובה הנדרשת בשעה זו

כשאנו מתבוננים על הדור שלנו,

כשאנו מתבוננים בעצמנו, צריכים לחשב עד כמה יכולים אנו להשיג על ידי התשובה שלנו. הלא יש חלק גדול של כלל ישראל - החלק הגדול - שהם תינוקות שנשבו, ולא שייך לדבר עמהם על תשובה כי הם תינוקות שנשבו, ולא נתחנכו על האמונה והם אנוסים גמורים. וזהו הרובא דרובא של כלל ישראל.

החלק ששייך אצלם

ההתעוררות

לתשובה, הם בני ישראל שומרי תורה ומצוות. אך אנו מסתכלים על הכוחות שלנו ואנו מבינים עד כמה יכולים אנו להגיע בתשובתנו.

חז"ל אמרו (מכות כד.), 'אמר רבי

יוסי בר חנינא ארבע גזירות

שעשועים כי מדי דברי בו זכור
אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם
ארחמנו נאם ה'.

דיבורים* אלו מצפה השי"ת
לשמוע מבני ישראל,
והקב"ה אומר עליהם: 'הבן יקיר לי
אפרים' מ'יין טייערער בן יחיד
אפרים', 'אם ילד שעשועים, כי מדי
דברי בו', 'אז איך הער דיינע רייד',
זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי
לו', 'זאגט הקב"ה', 'רחם ארחמנו
נאום ה'."

השי"ת רוצה לשמוע מאתנו
דיבור זה, 'דער רבונו
של עולם וויל פון אונו הערען',
'בושתי וגם נכלמתי כי נשאתי
חרפת נעורי', 'יסרתני ואוסר כעגל
לא לומד', 'ההכנעה של הכלל
ישראל, להכיר בזה שאנו הולכים
בדרכים לא טובים, איך שעזבנו את
דרכי התורה, דרכי ה': אנו
מבקשים מהשי"ת 'השיבני
ואשובה כי אתה ה' אלוקי, אנו
מבקשים מלפניו שישלב אותנו
אליו.

דיבורים אלו רוצה הקב"ה
לשמוע מכלל
ישראל, ועל זה הקב"ה משיב לבני

פחותה בהרבה, שמה שהשי"ת
דורש מכלל ישראל, היא במדרגה
יותר קטנה ויותר פחותה, לפי
הכוחות שבדורות אלו.

בני ישראל נמצאים עכשיו
בגלות, הקב"ה אומר לבני
ישראל, 'שמוע שמעתי אפרים
מתנווד יסרתני ואוסר כעגל לא
לומד השיבני ואשובה כי אתה ה'
אלהי' (ירמיה לא, יז). 'אפרים
מתנווד', כלל ישראל הנקראים
אפרים מתרחקים ממצבם,
שמתבוננים במעשיהם וחפצים
להתרחק מדרכיהם, וכלל ישראל
אומרים 'יסרתני ואוסר', רבונו של
עולם, אתה הכית אותנו, וקיבלנו
את העונש, למדנו לימוד מהעונש,
'כעגל לא לומד', לא כמו בעגל
שהייתי שובב ולא למדתי, אלא
שאנו מבקשים 'השיבני ואשובה כי
אתה ה' אלוקי'.

דיבורים אלו שומע השי"ת מבני
ישראל, 'בושתי וגם
נכלמתי כי נשאתי חרפת נעורי'
(שם יח). כלל ישראל אומרים, אנו
מתביישים במעשינו שעשינו
בשנים הקודמות.

ועל זה אומר השי"ת (שם יט): 'הבן
יקיר לי אפרים אם ילד

*. דיבור זה אמר ראש הישיבה בקול בוכים, קול חנוך מזדמעות.

מחשבתנו, האם התכלית בזה היתה רק כדי לשפר את החיים הגשמיים, כדי לקנות עוד חפץ לבית או כדי להחליף את הפארניטשער, או אולי הבינו שהשי"ת השפיע עלינו שפע של פרנסה כדי שנתמוך יותר במוסדות התורה ובמוסדות הצדקה, ולקדש שם שמים בשפע הממון שהשפיע עלינו הבורא.

כשהשי"ת השפיע עלינו שפע של רוחניות,

ישיבות, מנוחת הדעת, מנוחת הנפש, כישרונות שכליים, הבנה וזיכרון להתחזק בתורה וביראת שמים, על מה השתמשנו עם שפע הזה, האם השתמשנו בשפע זה כדי להרבות את כבודנו, זיך צו בארייכערען מיט כבוד, להשיג הצלחה גשמית, או שהשתמשנו בשפע זה כדי ללמוד תורה לשמה.

הלא חז"ל אמרו (אבות ד, ז), 'כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם'. ופירש רש"י, לפי שהשי"ת נותן את כל שכרו בעולם הזה.

צריכים אנו להתבונן, מאחר שהשי"ת נתן לנו כישרון לזיכרון להבנה, מה עשינו עם הכישרון, האם השתמשנו בה לשם שמים, כדי לעשות נחת רוח

ישראל זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'.

דרך ההשתמשות בשפע מן השמים

השי"ת ריחם עלינו במשך ארבעים וחמש שנה אלו, והשפיע עלינו שפע ברוחניות ושפע בגשמיות.

בעת הבה ונתבונן יחד, למה הצטרך השי"ת להמציא לנו שפע ברוחניות ושפע בגשמיות שנשפע עלינו. הלא כתב הרמב"ם (פ"ט מהלכות תשובה ה"א), שכל היעודים הגשמיים שנאמרו בתורה הברכות שיזכו לו בני ישראל, אם בחוקותי תלכו, שהשי"ת ישפיע עלינו שפע ומנוחה בשנים שיש לנו לחיות בעולם הזה, כל תכליתם הוא כדי שנוכל לעבוד את השי"ת בשלוות הנפש ומתוך מנוחת הדעת.

כשאנו רואים שהשי"ת השפיע עלינו במשך ארבעים וחמש שנה שפע של רוחניות וגשמיות, האם אכן השתמשנו בשפע זה כברכת ה', כדי להתחזק בעבודת ה'.

כמו כן יש לנו להתבונן, שכשהשי"ת השפיע על האדם פרנסה בהרחבה, מה היתה

דארף ארויס שטראלען פון יעדע תנועה פון דעם תלמיד חכם'.

חלילה אם אין זו הפועל יוצא מהתלמיד חכם, אלא ממנו מידות רעות, נמצא שחלילה אדם זה לקח את התורה והשתמש בו כנגד ה'.

השי"ת נתן לנו ארבעים וחמש שנה של סייעתא דשמיא. סייעתא דשמיא הן בגשמיות והן ברוחניות שלא היתה כזו סייעתא דשמיא באופן כזה במשך מאות שנים, הן בגשמיות והן ברוחניות.

כולנו יודעים איך היה המצב בכלל ישראל בין מלחמת העולם הראשונה למלחמת העולם השנייה, אשר אין שם בית אשר אין שם מת. אבות שהיה להם שש או שמונה בנים, לא נשאר להם מי שיאמר קדיש אחריהם, זיי האבען נישט געהאט קיין קדיש זאגער נאך זיי, כי אחד גדל להיות קאמאניסט והשני ציוניסט וכדומה.

בזמננו ברוך ה' שהמצב התהפך לגמרי. באיזה דור היו כאלה מחנכים בכלל ישראל כמו שיש בדורנו אנו. נתנו לאנשים חכמה ולב לעסוק בחינוך הדור.

ליצרנו, לקנות תורה ולעשות רצון ה', או שמא השתמשנו בה כדי להתפאר על השני ולבטלו.

כששמענו מהשני דבר תורה, מה רצינו, האם רצינו לקבל את האמת, או שמא כל כוונתנו היתה רק לבטל את השני. זהו אבן הבוחן מהו תכלית הלימוד, האם תכליתו בכל לימודו הוא כקרדום לחפור בו, ליהנות מדברי תורה, כדי לרשת כבוד ולבטל את השני ובלבד שהוא יהיה גדול, או שהשתמש עם הסייעתא דשמיא להתעלות בקדושת התורה ולקנות את אור התורה.

חז"ל מסרו לנו הסימנים איך צריך להיראות אדם כשעוסק בתורה ומה נעשה ממנו. והם, מרוממתו, מלבשתו ענווה ויראה, ונהנין ממנו עצה ותושיה (אבות ו, א).

תלמיד חכם צריך לקדש את ה' בכל תנועה, על ידי שיתנהג במידת הענווה, על ידי מידת הרחמנות. על ידי שיהיה בו אמונה ובטחון בהקב"ה, ועל ידי מה שיהיה לו מתיקות ועריבות שצריכה להאיר ע"י כל תנועותיו, א' זיסקייט, א' געשמאקייט וואס

אולי לפני כמה מאות שנה היה כך. אבל מה היה לפני המלחמה, לא מינייה ולא מקצתיה, כמה מוח וכמה לב וכמה כישרון יש במחנכים בדור שלנו.

באופן כללי, גם היום אין מציאות זו בכל העולם, לא אצל אומות העולם ולא אצל בני ישראל הרחוקים מתורה ומצוות כמו אצל המחנכים של מוסדות התורה. כמה כישרון וכמה שימת לב וכמה יראת שמים יש באנשים אלו.

כשימצא תלמיד בישיבה שיש לו איזה קושי, כולם עסוקים באיך ניתן להציל תלמיד זה. היכן יש בכל העולם כולו כדבר הזה, אין מהות זה בכל העולם כולו, שכל המלמדים וכל המשגיחים של המוסד, כולם עוסקים בעסק גדול כדי להציל נפש מישראל!!!!

שפע זה היה לנו במשך ארבעים וחמש שנה האחרונים, שזכינו לסייעתא דשמיא עצומה שלא היתה כמוהו בישראל בכל הדורות!!!

ההתעוררות לתשובה נדרשת מאתנו **דרכי** ה' וחשבונות שמים אין אנו יודעים, מחמת איזה חטאים והחטאים של מי התקדרו העננים על בני ישראל, זה אין אנו יודעים, אבל עכ"פ זה אנו יודעים שעם התינוקות שנשבו לא שייך לדבר על התעוררות, כי הם אינם שייכים לענין זה.

ההתעוררות לתשובה, ההתעוררות לתפילה ולמעשים טובים, נדרש רק מאתנו בני ישראל שנשארו באמונה בה'.

לעורר זכות על ישראל

בנביאים נאמר מה שהיה בימי השופטים (שופטים ו, א), 'ויעשו בני ישראל הרע בעיני ה' ויתנם ה' ביד מדין שבע שנים'. ונאמר (שם ו), 'וידל ישראל מאד [שנעשו עניים] מפני מדין ויזעקו בני ישראל אל ה'.'

בפסוקים נאמר שם שהיה אחד ששמו גדעון, ונאמר (שם יב), וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל, שנתן לו השית' רוממות וכוח, ומינו אותו לשופט בישראל.

דרכי ההתעוררות

דבר זה מפורש בתורה כמו שמבאר הרמב"ם, שכשבני ישראל נתונים בעת צרה יש חיוב לשוב בתשובה. לדעת שמעשינו הלא טובים הביאו עלינו את כל הצרות האלו, והדרך היחידה להינצל הוא רק תשובה ומעשים טובים.

מאידך, יש ענין להשתתף בצערן ובצרתן של ישראל, להרגיש מה שעובר על בני ישראל. חלילה שלא יהיה לנו חלק במחלוקת ובפירוד של הכלל ישראל שומרי תורה ומצוות, לא לבטל אחד את השני ושלא לקטרג על השני.

כל אחד יש לו את המהלך שלו, כל אחד יש לו את הדרך שלו בעבודת ה'. צריכים להחשיב כל אחד מישראל, ולהיזהר מפני כל קטרוג וקנטור, שלא יהיה פירוד בין בני ישראל.

ההתעוררות שצריכים בני ישראל

להתעורר בהם, צריכים להיזהר שלא תיכנס ההתעוררות לעניני פאליטיק חלילה ובשאר שטויות והבלים, 'חס ושלום דער ברען זאל נישט פארברענט ווערען אין

ונאמר (שם יג), 'ויאמר אליו גדעון בי אדני ויש ה' עמנו ולמה מצאתנו כל זאת ואיה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו לאמר הלא ממצרים העלנו ה' ועתה נטשנו ה' ויתננו בכף מדין'.

ופירש רש"י, פסח היה, אמר לו: אמש בעת שערכנו את הסדר הקרני אבא את ההלל, ושמעתי שהיה אומר (תהלים קיד, א), 'בצאת ישראל ממצרים, ועתה נטשנו'.

'אם צדיקים היו אבותינו, יעשה לנו בזכותם, ואם רשעים היו, כשם שעשה להם נפלאותיו חינם, כן יעשה לנו, ואיה כל נפלאותיו. זה היה תפילתו של גדעון לפני המלאך.

ונאמר (שם יד), 'ויפן אליו ה'', השי"ת בעצמו פנה אל גדעון, לפי ששמע את תפילתו של גדעון, ויאמר לך בכחך זה והושעת את ישראל מכף מדין הלא שלחתיך. בכוח זה שלימד זכות על ישראל, על ידי זה יצא להושיע את ישראל, לפי שעורר סנגוריא על ישראל, ובכוח זה יזכו בני ישראל להיוושע.

כישרונותיו לה' ולתורתו, ולא חלילה לבטל את השני.

האדם צריך לבטל את עצמו ולהגדיל את השני, זהו התכונה של האדם מישראל. הראיה וההוכחה שהוא יהודי שיש לו שייכות לתורה הוא לבטל את עצמו ולהגדיל את הזולת.

חלילה מי שמבטל את השני ומרומם את עצמו, זהו ההיפך של התורה, וזהו מש"כ שהתורה היא סם המוות למשמאילים בו, למי שלוקח את התורה כקרדום לחפור בו, כדי לזכות בכבוד ולקנות כבוד.

מי שזכה בשפע בגשמיות, ישתמש בגשמיות לא כדי לבנות את עצמו ולהקל לעצמו את החיים, שיהיה לו כל הנוחיות, זיך באקוועמער צו מאכען. אלא שיקח את ברכת ה' בגשמיות וישתמש בה לעבודת ה', להתקרב להשי"ת, לבנות צדקה וחסד ותורה בישראל.

השי"ת יקבל את תפילתנו והכנעתינו והכוחות הקטנים שיש לו, וירחם עלינו השי"ת, ויפדה ויציל את ישראל מכל צרותיהם, וישלח לנו את משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

פאליטיק, אין שטותים והבלים, חייבים להכניס את אש ההתעוררות בתורה וביראת שמים.

בזכות זה שנישא בעול עם חבירו, ונרגיש בצרותיהם של כלל ישראל, בזכות שלא יהיה פירוד ומחלוקת והוצאת דיבה של אחד על הזולת, דבר זה יעורר רחמי שמים. כשאנו מרחמים אחד על השני, וכשנלמד סנגוריא אחד על השני, כך יליצו עלינו ועל בני דורנו יושר בשמים.

צריכים להתעורר לשוב בתשובה, כל אחד בד' אמותיו ועל מעשיו, לשוב בתשובה הן בין אדם לחבירו והן בין אדם למקום. ויתבונן האדם בכל ההשפעות טובות שהשפיע השי"ת עליו וישתמש בהם לשם שמים, ולא ישתמש בשפע זה כדי לבנות את עצמו, אלא כדי לבנות תורה וקדושה בישראל.

מי שזכה לכישרונות, ישתמש בכישרונותיו לטובה, ולא חלילה כדי לבנות את עצמו ולהגדיל עצמו כדי שיקנה כבוד וממשלה, אלא ימסור אל

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 2290-854-718-1.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו